

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№3(2)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

*Elektron nashr. 170 sahifa,
16-mart, 2026-yil.*

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari nomzodi (PhD)
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the Editorial Board of the newspapers "Yangi Uzbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Candidate of Philological Sciences (PhD)

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Katta guruh tarbiyalanuvchilarida kasb haqidagi dastlabki tasavvurlarni shakllantirish metodikasini innovatsion ekotizim sharoitida takomillashtirish	18
Uralova Fotima Baxtiyor qizi	
Malakali sportchilarning kommunikativ qobiliyatlarini takomillashtirishda sotsiologik yondashuv (gandbolchilar misolida).....	23
G. A. Valiyeva	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida motor alaliyali bolalarni ruhiy va nutqiy rivojlantirish usullari	27
Suyunova Surayyo Ulash qizi	
Sog'lom bola ekotizimining asoslari: ovqatlanish, immunitet va rivojlanish	31
Israilova Xusnida Adilovna	
Mobil ilovalar yordamida mustaqil o'qishni rivojlantirish	37
Raximova Feruza Najmiddinova	
Biologiya darslarida muammoli ta'lim texnologiyasini qo'llash orqali mantiqiy fikrlashni rivojlantirish	42
Dauekeeva Gulistan Orinbaevna	
Talabalarga ingliz tilidagi matnlarni kommunikativ metod yordamida o'qish texnikasini takomillashtirish usullari	46
Mo'minova Mahliyo Axrorjonovna	
Velosiped haydashning afzalliklari.....	49
Raxmonova Go'zal Bobir qizi	
Компетентностный подход как стратегическая основа модернизации образования и его реализация в преподавании русского языка как иностранного в Узбекистане	54
Мирзакбарова Севда Бахиддиновна	
Umumta'lim maktablarida texnologiya fani mashg'ulotlarini tashkil etishning zamonaviy yondashuvlari va metodlari.....	58
Ziyamova Gulbaxor Tulabayevna	
Типы аббревиации в русском и узбекском языках: сравнительно-типологический анализ.....	62
Рахмонова Бахтигул Пайзилловна	
Maktabgacha ta'limda nutqni rivojlantirish jarayonida didaktik o'yinlardan foydalanish metodikasi	65
Abidjonova Mushtariybonu Qobiljon qizi	
Tarbiyaviy tadbirlarni samarali tashkil etishda maktabgacha ta'lim tashkiloti va ota-onalarning o'zaro hamkorlik masalalari.....	71
Sanayeva Surayyo Bobonazarovna, Jabborova Shaxina G'affor qizi	
Qadriyatli yondashuv asosida talabalarni ma'naviy-axloqiy tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish ..	76
G'aybullayev Quvonchbek G'olibovich	
Maktab o'quvchilarida stressga barqarorlik namoyon bo'lishining psixologik tahlili	83
Ismoilova N. Z.	
Yoshlar ma'naviyatini shakllantirishda milliy qadriyatlarning o'rni.....	87
Karshiyev Jaxongir Abdirayimovich	
Funksional savodxonlikni rivojlantirishda o'qish savodxonligining o'rni va ahamiyati	91
Xatamova Munisa Mamadulla qizi	
Transformatsiyalash tizimi asosida o'quvchilarning loyihalash kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi	95
Jurayeva Zulayxo Islomovna	
Zamonaviy boshqaruv nazariyalarida rahbar muloqoti (transformatsion, kommunikativ va ishtirokchi boshqaruv yondashuvlari asosida).....	102
Islamova Difuza Dilshodovna	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida pedagogik kompetentlikni tabaqalashgan yondashuv asosida rivojlantirish mazmuni	107
Begmatova Nasiba Mengnarovna	
Bo'lajak maxsus pedagoglarni inklyuziv ta'limda subyektlar faoliyatini o'rgatish metodikasi	112
Dilshodov Abrorjon Dilshodjon o'g'li	
Pre-Reading Activities to Enhance Foreign Language Reading Comprehension: Reading "The Adventures of Tom Sawyer" in 10–11 Grades	118
Djumaniyazova Zulfiya Kaliyevna	
Nutq aktlarini o'rgatishda autentik materiallardan foydalanishning metodik imkoniyatlari (filologik yo'nalish talabalari misolida)	122
Fayzulloeva Chevar G'ayrat qizi	
Yangi O'zbekistonda talaba-yoshlarni milliy yuksaltirishda jadid-marifatparvarlari ilgari surgan g'oyalarning o'rni va roli	125
Mamadaliyev Abduvoxid Maxsitaliyevich	
Gimnastikaning O'zbekistonga kirib kelish va rivojlanish tarixi	128
N. Q. Mamasidova	
Uglevodorodlar tarkibini aniqlashda massa ulushiga asoslangan reflektiv yondashuv (7-9-sinflar misolida)	131
Maxamadiyev Sharofiddin Jumaboyevich, Smanova Zulayxo Asanaliyevna	
Screencasting materiallarini yaratish va ularni o'quv jarayonida qo'llash	134
Maxmudova Dilfuza Meliyevna, Ergashov Niyozxon Ilyozxon o'g'li	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda so'z shakllanishini psixolingvistik asoslari	137
Moxirabonu G'aniyeva Adxam qizi	
Maktabgacha ta'limdagi muammolar va yechimlar: o'zbekiston respublikasi tajribasi	140
N. Sh. Miryusupova	
Interaktiv kartografik resurslar va ularning ta'lim jarayonida qo'llanilishining didaktik, kognitiv hamda metodik asoslari	143
Olimova Aziza Abdullayevna	
Mentorlik tizimining tarixiy ildizlari va rivojlanish bosqichlari	147
Oxunova Dilnoza Qaxxorjonovna, Abdumannonova Durdonaxon Shuxratjon qizi	
Talabalarning psixologik holati va stress omillarining prokrastinatsiyaga ta'siri hamda mustaqil ta'lim faoliyatini qo'llab-quvvatlash usullari	150
Razakov Farxod Kuvondikovich, Rajabov Hikmat Toshevich	
Talabalarni stulda o'tirgan qiyofachi portreti ranglavhasini ishlashga o'rgatish metodikasi	154
Sadatov Chori Xolmuradovich	
Organik kimyo fanini o'qitishda teskari ta'lim va texnologiyalarning ahamiyati	158
Umrbekova Maftuna Ulug'bek qizi, Babanazarova Ayzada Omirbaevna, Abdulkakimova Gulziyba Ziyatdinovna	
Duduqlanishni bartaraf etishda kompleks metodlarini qo'llashning samaradorligi	162
Xasanova Barnoxon Abdusattor qizi	
Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish	165
Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi	
Проектирование персонализированных образовательных сценариев в дошкольном образовании средствами генеративного искусственного интеллекта	168
Пак Диана Александровна	

SHAXSGA YO'NALTIRILGAN YONDASHUV ASOSIDA BO'LAJAK O'QITUVCHILARNING PEDAGOGIK KOMPETENTLIGINI TAKOMILLASHTIRISH

Xolbozorova Nasiba Xolbozar qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Maktabgacha ta'lim kafedrası mudiri dotsent,

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Annotatsiya: Mazkur maqolada shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirish masalalari tahlil qilinadi. Zamonaviy ta'lim tizimida o'qituvchining kasbiy mahorati, pedagogik tafakkuri hamda innovatsion yondashuvlarni qo'llay olish qobiliyati muhim ahamiyat kasb etadi. Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim jarayoni talabning individual xususiyatlari, qobiliyati va ehtiyojlarini hisobga olgan holda tashkil etilishi bilan ajralib turadi. Maqolada bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini rivojlantirishda mustaqil ta'lim, interfaol metodlar, refleksiv faoliyat hamda ijodiy yondashuvlarning o'rni yoritilgan. Shuningdek, ta'lim jarayonida talabning shaxsiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, uning kasbiy o'zini anglashini shakllantirish va pedagogik faoliyatga tayyorgarligini oshirishning muhim jihatlari ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: shaxsga yo'naltirilgan yondashuv, pedagogik kompetentlik, bo'lajak o'qituvchi, ta'lim jarayoni, innovatsion metodlar, kasbiy rivojlanish, refleksiya, pedagogik faoliyat.

Abstract: This article examines the improvement of pedagogical competence of future teachers based on a student-centered approach. In the modern education system, the professional skills of teachers, their pedagogical thinking, and their ability to apply innovative teaching methods are of great importance. A student-centered approach involves organizing the educational process by considering students' individual characteristics, interests, and needs. The article highlights the role of interactive teaching methods, independent learning, reflective activities, and creative approaches in developing the pedagogical competence of future teachers. Particular attention is given to supporting students' personal development, forming their professional self-awareness, and enhancing their readiness for pedagogical activity.

Key words: student-centered approach, pedagogical competence, future teacher, educational process, innovative methods, professional development, reflection, teaching activity.

Аннотация: В данной статье рассматриваются вопросы совершенствования педагогической компетентности будущих учителей на основе личностно-ориентированного подхода. В современной системе образования особое значение приобретают профессиональное мастерство педагога, его педагогическое мышление и способность применять инновационные методы обучения. Личностно-ориентированный подход предполагает организацию образовательного процесса с учётом индивидуальных особенностей, интересов и потребностей студентов. В статье раскрывается роль интерактивных методов обучения, самостоятельной работы, рефлексивной деятельности и творческого подхода в развитии педагогической компетентности будущих учителей. Особое внимание уделяется поддержке личностного развития студентов, формированию их профессионального самосознания и готовности к педагогической деятельности.

Ключевые слова: личностно-ориентированный подход, педагогическая компетентность, будущий учитель, образовательный процесс, инновационные методы, профессиональное развитие, рефлексия.

KIRISH

Bugungi globallashuv jarayonlari va ta'lim tizimidagi tub o'zgarishlar o'qituvchilarni kasbiy tayyorlashga yangicha yondashuvni talab qiladi. Zamonaviy jamiyatda o'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki talabning shaxsiy rivojlanishiga yo'naltiruvchi hamda uning ijodiy va mustaqil fikrlashini rivojlantiruvchi shaxsdir. Shuning

uchun bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetensiyasini shakllantirish va uni doimiy ravishda takomillashtirish bugungi ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biridir. Xususan, ta'lim jarayonida shaxsga yo'naltirilgan yondashuvdan foydalanish o'qituvchilarni tayyorlash jarayonining samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv talabani ta'lim jarayonining markaziga qo'yadi va uning individual qobiliyatlari, qiziqishlari, ehtiyojlari hamda imkoniyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etishni ta'minlaydi. Bunday yondashuv talabani o'z fikrini erkin ifoda etish, mustaqil qarorlar qabul qilish va o'z faoliyatini tahlil qilish qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu nuqtai nazardan, bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetensiyasini rivojlantirish jarayonida shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyalaridan foydalanish alohida ahamiyatga ega.

Pedagogik kompetensiya o'qituvchining professional faoliyatni samarali tashkil etish qobiliyatini, pedagogik bilim, ko'nikma va malakalar majmuasini, shuningdek, ta'lim jarayonida yuzaga keladigan turli pedagogik vaziyatlarni to'g'ri baholash hamda ularga mos yechimlarni topish qobiliyatini o'z ichiga oladi. Bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida ushbu kompetensiyaning shakllanishi ularning kelajakdagi pedagogik faoliyatining samaradorligini belgilaydi. Shuning uchun oliy ta'lim muassasalarida o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsion usullar va interaktiv yondashuvlardan foydalanish muhimdir ^[1; 215].

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim muhiti talabalarining mustaqil o'rganish ko'nikmalarini rivojlantirishga, ularning ijodiy fikrlashini qo'llab-quvvatlashga va professional o'zini anglash jarayonini shakllantirishga yordam beradi. Bunday muhitda talaba ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylanadi, o'qituvchi esa uning faoliyatiga rahbar va yordamchi sifatida faoliyat yuritadi. Natijada ta'lim jarayoni yanada samarali, interaktiv va shaxsiy rivojlantirishga yo'naltirilgan bo'ladi. Ushbu maqolaning maqsadi bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetensiyasini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlarini tahlil qilishdan iborat. Shu bilan birga, ushbu yondashuvning ta'lim jarayonidagi ahamiyati, uning bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy rivojlanishiga ta'siri hamda pedagogik faoliyat samaradorligini oshirishdagi roli yoritiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini rivojlantirish masalasi ko'plab olimlar tomonidan o'rganilgan. Mazkur yo'nalishda pedagogik jarayonni insonparvarlik tamoyillari asosida tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi. Masalan, Sh. A. Amonashvili o'z tadqiqotlarida shaxsga yo'naltirilgan ta'limning asosiy maqsadi o'quvchining individual qobiliyatlarini rivojlantirish ekanligini ta'kidlaydi (Amonashvili Sh.A., Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim asoslari, Moskva, 2005). Uning fikricha, ta'lim jarayonida o'qituvchi shaxsiy yondashuvni qo'llash orqali talabalarining ijodiy fikrlashi va mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini shakllantiradi. Shuningdek, pedagogik kompetentlik tushunchasi A. V. Xutorskoy tomonidan keng yoritilgan bo'lib, u kompetentlikni o'qituvchining kasbiy bilimlari, ko'nikmalari hamda shaxsiy fazilatlarining integrativ tizimi sifatida izohlaydi (Xutorskoy A.V., Kompetentnostniy podxod v obrazovanii, Moskva, 2003).

O'zbekistonlik olimlardan N. Muslimov bo'lajak pedagoglarning kasbiy kompetentligini shakllantirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar hamda innovatsion metodlarning ahamiyatini asoslab bergan (Muslimov N.A., Kasbiy kompetentlikni shakllantirish nazariyasi, Toshkent, 2016). Bundan tashqari, B. Ziyomammedov ta'lim jarayonida shaxsga yo'naltirilgan metodlar qo'llanilganda talabalarining mustaqil ta'lim olish qobiliyati rivojlanishini ta'kidlaydi (Pedagogik texnologiyalar, Toshkent, 2013). Yuqoridagi ilmiy manbalar tahlili shuni ko'rsatadiki, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetentligini takomillashtirishda muhim nazariy va amaliy asos bo'lib xizmat qiladi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetensiyasini rivojlantirish jarayoni murakkab va ko'p bosqichli jarayon bo'lib, u nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar va kasbiy qadriyatlarni shakllantirishni o'z ichiga oladi. Pedagogik kompetensiya o'qituvchining o'quv jarayonini samarali tashkil etish, pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish, talabalar bilan samarali muloqot o'rnatish hamda ta'lim texnologiyalaridan to'g'ri foydalanish qobiliyatini ifodalaydi. Shu nuqtai nazardan, bo'lajak o'qituvchilarni tayyorlash jarayonida ularning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish uchun zamonaviy pedagogik metodlardan foydalanish zarur ^[3; 180].

Shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida tashkil etilgan o'quv jarayoni talabani faolligini oshirishga xizmat qiladi. Bu holda o'qituvchi bilim sub'ekti sifatida emas, balki ta'lim jarayonining menejeri va yo'riqchisi sifatida faoliyat yuritadi. Talaba esa ta'lim jarayonining faol ishtirokchisiga aylanadi. Bu holat o'quvchilarda mas'uliyat hissini uyg'otadi, ularni mustaqil fikrlashga undaydi va bilimlarni chuqur o'zlashtirishga yordam beradi. Interaktiv usullar bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetensiyasini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Ushbu usullar o'quvchilarning ta'lim jarayonidagi faolligini oshiradi, ularga fikr almashish, muammolarni birgalikda hal qilish va ijodiy yondashuvni rivojlantirish imkonini beradi. Masalan, "miya hujumi", "munozara", "rol

o'ynash", "klaster", "muammoli vaziyatlarni tahlil qilish" kabi usullar o'quvchilarning fikrlash doirasini kengaytiradi hamda ularning pedagogik tafakkurini rivojlantiradi. Mustaqil o'rganish ham bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetensiyasini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi.

Mustaqil o'rganish jarayonida talabalar o'z bilimlarini mustaqil ravishda boyitadilar, ilmiy manbalar bilan ishlashni o'rganadilar hamda fikrlarini tahlil qilish va umumlashtirish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Bu esa ularning kelajakdagi pedagogik faoliyatga tayyorligini oshiradi. Refleksiya shaxsga yo'naltirilgan ta'lim jarayonida ham muhim rol o'ynaydi. Refleksiya talabaga o'z faoliyatini tahlil qilish, erishilgan natijalarni baholash va kelajakdagi faoliyatni rejalashtirish imkonini beradi. Refleksiv faoliyat orqali bo'lajak o'qituvchilar o'zlarining kuchli va zaif tomonlarini aniqlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu ularning kasbiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetensiyasini oshirish jarayonida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ham katta ahamiyatga ega. Raqamli texnologiyalar o'quv jarayonini yanada samarali tashkil etish, o'quv materiallarini interaktiv tarzda taqdim etish hamda talabalarning mustaqil o'rganish imkoniyatlarini kengaytirishga xizmat qiladi. Masalan, elektron ta'lim platformalari, onlayn kurslar, multimedia vositalari va virtual o'quv muhiti o'quv jarayonini talabalar uchun yanada qulay va samarali qiladi [5, 320].

Bundan tashqari, pedagogik amaliyot bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik kompetensiyasini rivojlantirishda muhim bosqich hisoblanadi. Pedagogik amaliyot davomida talabalar nazariy bilimlarini amaliy faoliyat bilan bog'laydilar, o'quvchilar bilan ishlash tajribasini orttiradilar hamda pedagogik vaziyatlarda mustaqil qaror qabul qilish ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Bu jarayon ularning kelajakdagi professional faoliyatga tayyorligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shuningdek, shaxsga yo'naltirilgan yondashuv talabalarning ijodiy fikrlashini rivojlantirishga ham katta e'tibor qaratadi.

Ijodiy yondashuv talabalarga yangi g'oyalarni ilgari surish, muammolarga noodatiy yechimlar topish hamda pedagogik faoliyatga innovatsion qarashni shakllantirish imkonini beradi. Bunday yondashuv bo'lajak o'qituvchilarning professional rivojlanishida muhim omil hisoblanadi. Ta'lim jarayonida shaxsga yo'naltirilgan yondashuvni samarali amalga oshirish uchun o'qituvchilar va talabalar o'rtasida hamkorlik muhitini yaratish zarur. Hamkorlikka asoslangan o'quv jarayoni talabalarga fikr almashish, muammolarni birgalikda hal qilish hamda jamoaviy ish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Bu esa kelajakdagi o'qituvchilarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishga xizmat qiladi va ularning pedagogik faoliyatida muhim ahamiyat kasb etadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, kelajakdagi o'qituvchilarning pedagogik kompetensiyasini shaxsga yo'naltirilgan yondashuv asosida oshirish ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biridir. Ushbu yondashuv talabalarning shaxsiy rivojlanishini qo'llab-quvvatlash, ularning mustaqil fikrlashini rivojlantirish va kasbiy tayyorgarligini oshirishga xizmat qiladi. Natijada kelajakdagi o'qituvchilar zamonaviy ta'lim talablariga muvofiq faoliyat yurita oladigan, innovatsion fikrlay oladigan hamda pedagogik jarayonni samarali tashkil qila oladigan malakali mutaxassislar sifatida shakllanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Avliyakov N.X. Pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2012. – 215 b.
2. Tolipov O'.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2006. – 260 b.
3. Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste'dod, 2010. – 180 b.
4. Xutorskoy A.V. Klyuchevye kompetensii kak komponent lichnostno-orientirovannogo obrazovaniya. – Moskva: Pedagogika, 2003. – 312 s.
5. Shodmonov E., Ochilov M. Pedagogika nazariyasi va tarixi. – Toshkent: O'qituvchi, 2018. – 320 b.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №3(2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.